

злочинів, а вже потім - надання порад щодо корекції злочинців, тестування та підбору представників юридичних професій, тощо.

Підсумовуючи вищесказане, хочу зауважити, що саме судова психологія може стати інтегративним чинником в процесі використання психологічних знань в правозастосовній діяльності. Суд – є окремою гілкою влади, суддівська діяльність – найскладніша юридична діяльність, а суддя – споживач результатів праці усіх юридичних професій. Окрім того, навіть тематика наукових досліджень за кодом спеціальності 19.00.06 – юридична психологія у більшості випадків стосується різних видів процесу в судах, найбільше кримінального.

Тому, вважаю, що судовій психології необхідно надати вищий інституційний статус, піднявши її до рівня самостійної психологічної науки, що відповідатиме сучасним науково-правовим реаліям, а судову психологію визначити як науку, що вивчає закономірності людської психіки, які проявляються в процесуальній діяльності особи-учасника юрисдикційного процесу, а також розробляє на основі процесуального законодавства спеціальні психологічні методи, що забезпечують оптимальне досягнення завдань правосуддя.

Список використаних джерел

1. Roesch R., Zapf P.A., Hart S.D. Forensic Psychology and Law / Roesch R., Zapf P.A., Hart S.D. - John Wiley & Sons, 2009. – 500с.

Шувальська Л.Р., юридичний факультет Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, кандидат юридичних наук

ОЦІНКА СУДОМ ВИСНОВКУ ЕКСПЕРТА СУДОВО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ: АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТА НАПРЯМИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

Протидія злочинності в нашому суспільстві, її результативність значно залежить від розвитку наук, які здатні технічно, методично, гносеологічно забезпечити цю діяльність. Технічна оснащеність, володіння та вміння суду застосовувати сучасні наукові знання у процесі судового розгляду

кримінальних правопорушень сприяє правильному виконанню завдань кримінального процесу. Потреба застосовувати у кримінальному процесі спеціальні знання зумовлена тим, що кримінальне правопорушення як суспільно небезпечне діяння вчинюється через діяльність або ж бездіяльність конкретних осіб у реальній життєвій ситуації, в об'єктивній дійсності, що є пізнаваною і пізнається за допомогою науки, техніки, досвіду.

Щодо порушеної проблеми, то в останні роки вітчизняні вищі навчальні заклади все більшу увагу приділяють навчанню юридичної психології як студентів-психологів, так і студентів, які здобувають освіту за іншими спеціальностями. Практика демонструє, що все частіше освітні послуги в рамках підготовки з юридичної психології прагнуть отримати практикуючі юристи. Це може свідчити як про зростаючий інтерес до психології взагалі, так і про те, що правозастосовна практика постійно зумовлює необхідність у застосуванні спеціальних психологічних знань як у межах кримінального судочинства так і в інших галузях права. Кафедра юридичної психології є тільки у спеціалізованих вищих навчальних закладах системи МВС України та Національної академії прокуратури України. Проте в жодному класичному юридичному вищому навчальному закладі немає кафедри юридичної психології чи судової психології. Це є важливою проблемою, оскільки випускники класичних юридичних вищих навчальних закладів у майбутньому переважно стають активними учасниками судового процесу: суддями, прокурорами, адвокатами, слідчими та ін.

Провідною формою використання спеціальних знань у галузі психології при здійсненні вітчизняного судочинства є судово-психологічна експертиза (СПЕ), що зумовлює її важливе значення в правозастосовній практиці. Це вимагає підготовки кваліфікованих кадрів (слідчих, адвокатів, прокурорів, суддів), які знаються на питаннях призначення та проведення даної експертизи, а також оцінки її результатів.

У всіх підручниках з юридичної психології існують розділи, присвячені СПЕ. На наш погляд, на сьогодні у навчальній літературі не достатньо чітко проводиться диференціація проблем СПЕ, на яких повинен бути зроблений акцент при навчанні майбутніх судових експертів-психологів та майбутніх юристів. Природа СПЕ досить складна. У

правозастосовній практиці вона проводиться як специфічна процесуальна дія, регламентована чинним законодавством, та використовується як доказ в кримінальних провадженнях. У загальній теорії судової експертизи вона виступає як клас в системі судових експертиз. Названі аспекти мають правову природу, і їх більш поглиблене вивчення доцільно при підготовці майбутніх юристів. Анкетування слідчих і суддів показало, що не всі з них розрізняють особливості психіатричної та психологічної судових експертиз, мають уявлення про приводи призначення СПЕ, здатні грамотно і правильно сформулювати експертні питання для встановлення обставин, що мають психологічну природу і підлягають доказуванню, оцінити наукову обґрунтованість судово-психологічного експертного висновку та отриманих експертних висновків. У цьому зв'язку вивчення саме даного кола проблем важливо приділити особливу увагу в процесі навчання майбутніх (або практикуючих) юристів. Також необхідно ввести курс судової психології при підвищенні кваліфікації для діючих суддів, прокурорів, слідчих, під час якого буде можливість ознайомитись з приводами та підставами, а також особливостями призначення СПЕ, умінням надати правильну оцінку висновку експерта СПЕ.

Професійна підготовка юристів у галузі судово-психологічної експертології припускає вивчення теоретичних основ СПЕ, яке повинно здійснюватися в нерозривному зв'язку з вивченням практики призначення, проведення, оцінки і використання результатів різних видів СПЕ. Крім того, необхідно формувати в юристів навички використання СПЕ в судочинстві.

Ефективними засобами, що дають змогу слухачам закріплювати знання, отримані в галузі судово-психологічної експертології у процесі читання лекцій і проведення семінарських та практичних занять з юридичної психології, і формувати навички використання отриманих теоретичних знань, є активні форми навчання. Вони покликані виробити у студентів навички самостійного прийняття рішень про проведення СПЕ, а також сформувати в них уміння оцінювати якість проведених СПЕ. Переваги активних форм навчання

полягає в тому, що при їх застосуванні використання теоретичних знань найбільш наближене до реалій практики.

Отже, зважаючи на зазначені переваги, активні форми навчання застосуванню СПЕ в кримінальних провадженнях роблять можливим більш глибоке вивчення: найбільш актуальних теоретичних і практичних проблем сучасної судово-психологічної експертології як спеціальної дисципліни; особливостей предмета, методів та системи СПЕ, головних тенденцій її розвитку; можливостей сучасної психології при вирішенні проблем кваліфікації групових злочинів, злочинів із порушенням ворожнечі за національними або релігійними ознаками; психолого-правових характеристик афекту, безпорадного стану, відставання неповнолітнього у психічному розвитку, не пов'язаного з психічним розладом.

Юрчук О.Ф., професор кафедри управління та роботи з персоналом НАВС, кандидат філологічних наук, доцент

ПСИХОЛІНГВІСТИЧНА СКЛАДОВА ФОНОСКОПІЧНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ

Експертна діяльність, що є невід'ємною частиною діяльності процесуальної, характеризується своєю розгалуженістю і вимагає від експерта не тільки і не стільки юридичних знань, але й спеціалізованих компетенцій в межах прикладного фаху. Сучасний етап стрімкого розвитку інформаційних технологій, значного поширення об'єктів наукових досліджень зумовив необхідність охоплення інтегральних сфер у професійній діяльності експерта. Яскравим прикладом цьому слугує фоноскопична експертиза, яка має на меті вирішення завдань щодо ідентифікації людини за її усним мовленням, а також в окремих випадках – і діагностики мовленнєвої особистості. Будучи за своєю природою експертизою комплексною, вона поєднує зусилля інженерів-акустиків і лінгвістів. При вирішенні завдань ідентифікаційного